

Dagens ord – jag

Kort förklaring: Jag betyder den person som talar, skriver eller berättar något. Ordet jag används när man menar sig själv.

I den här guiden får du förslag på samling, hur ordet jag kan användas under skoldagen, aktiviteter i Skoltavlan samt förslag på aktiviteter, sånger och böcker som hjälper eleven att upptäcka och förstå ordet jag.

OBS! Tänk på att modellera under hela samlingen och var extra noga med att modellera dagens ord varje gång det förekommer. Modella är när personal använder samma AKK-sätt som eleverna tillsammans med sitt tal, utan krav på att eleven ska göra det. Detta kan göras med gester, tecken eller bildsymboler (i exempelvis kommunikationskort, kommunikationsböcker eller digitala hjälpmedel).

Samling (20 min)

Introduktion av dagens ord

- Lyssna på Samma som du av Linn Johnels. Modella särskilt ordet jag.
- Berätta att dagens ord är jag.
- Säg ordet jag med klassens gemensamma AKK-system.
- Be eleverna leta upp ordet i sina individuella AKK-system. Elever som inte har ett eget AKK-system kan använda basordskartan som följer med materialet. Om ordet inte finns i elevernas system så lägg till det.

Förklara ordet

- Säg ”Jag betyder den person som talar, skriver eller berättar något. Ordet jag används när man menar sig själv”.
- Visa genom att två personal ställer sig mitt emot varandra. Personal 1 säger ”Jag heter [namn]” och pekar på sig själv och på bildsymbolen för jag, och säger sedan ”Du heter [namn]” och pekar på personal 2. Personal 2 säger ”Jag heter [namn]” och pekar på sig själv och på bildsymbolen, säger sedan ”Du heter [namn]” och pekar på personal 1. Hjälp varje elev att säga ”Jag heter [namn]” genom att trycka på talknappen eller att titta/peka på remsan med bildsymboler. Svara ”Du heter [namn]”.

Förslag på material:

talknapp med meddelandet ”jag heter [namn]” eller en pappersremsa med bildsymbolerna ”jag heter [namn]”

Läs berättelsen

Läs berättelsen om Kim och Tim antingen på skärm eller utskriven.

Hej kompis!

Eleverna och personalen sitter i en ring så att de ser varandra. Håll upp sjalarna och visa att några har samma färg. Ge två av personalen en varsin sjal med samma färg. De säger ”Du och jag har samma!” och går fram till varandra och säger ”Hej!”

Dela sedan ut en varsin sjal till alla i gruppen. Säg att de ska hitta kompisen som har samma färg på sjalen och säga hej. När eleverna hittat kompisen med samma färg på sjal säger de ”du och jag har samma!” och sedan säger de ”hej!”

Förslag på

material: en sjal var till varje elev och personal och minst två av varje färg.

Ordbild

- Visa ordbilden, ljuda fonemen (**j-a-g**) och följ med fingret. Ordbilden finns i slutet på denna handledning.
- Sätt upp ordbilden på väggen.

Extra aktivitet

Lyssna på en sång eller titta på ett videoklipp.

Sånger:

- Fattig bonddräng - Emil i Lönneberga
- Kännarblues
- Djungelboken - Jag Vill Va' Som Du
- Sinnenas spektakel med Yrias värld
- Kom och va med av - Små sånger för stora hjärtan
- Lika bra - små sånger för stora hjärtan
- Jag leker träd av Jujja och Tomas Wieslander

Böcker:

Jag vaktar hunden av Pija Lindenbaum

Vad gör alla? av Anne-Marie Körling

Kan jag med av Pija Lindenbaum

Jag av Linda Palm

Tecken på lärande

- Eleven tittar mer när du tecknar/använder deras AKK.
- Eleven tittar mer på sitt AKK.
- Eleven reagerar när du säger ordet.
- Eleven utforskar ordet i sitt AKK. Tolka och svara på de symboler eleven väljer även om det inte är det aktuella basordet.
- Eleven verkar förstå ordet i en vardagssituation, exempelvis vid maten, påklädning eller bokläsning.
- Eleven verkar även förstå ordet i nya situationer och aktiviteter.
- Eleven använder ordet oftare i situationer där det passar in.

Använd ordet under hela dagen

Kom ihåg: Modella bara ordet, förhör inte eleverna om deras förståelse av begreppet. Uppmärksamma och svara när eleven själv uttrycker något, oavsett om det är ett basord eller inte. Om eleven kan uttrycka ordet och vet vad det betyder så ställ öppna frågor eller vänta och förvänta. Instruera eller uppmana dem inte att använda fokusordet.

Ordet jag går att använda under hela dagen vid många tillfällen när ni pratar med eleverna och med varandra. Hämta inspiration från kommunikativa funktioner nedan. Kom ihåg att modellera och notera om eleverna uttrycker ordet jag med kroppsspråk.

Kommunikativa funktioner

Önskemål och behov	Protestera	Berätta, fråga, svara	Kommentera
jag jag vill jag vill göra jag hjälp jag gå	jag gå jag vill inte	vart jag gå? vad jag göra? jag vill jag kan du jag göra?	jag gillar jag toppen jag gillar inte

Undervisningsmaterial i Skoltavlan

I Skoltavlan finns följande övningar som innehåller basordet jag. Du hittar dem i biblioteket under kategorin kommunikation. Information om inställningar för materialen finns i den övergripande handledningen för basord.

- Kim och Tim – berättelse
- Kim och Tim – ramsa
- Kim och Tim – frågor
- Kim och Tim – välj samma
- Kim och Tim – samtalskarta

Tips! Du kan också skriva ut text, bilder, bildsymboler och samtalskartor till berättelser och ramsor som stöd i undervisningen. Materialen finns på samma sida som denna lärarhandledning på Skoltavlans hemsida.

Förslag på aktiviteter utifrån ämnesområden

Estetisk verksamhet	Eleverna kan måla sig själva, välja färger och känsla, välja musik som passar hur de känner sig idag eller spela in korta videoklipp på sig själva. Dokumentera under tiden och prata om det.
Läsa, skriva	Använd ordtavlan med basordet jag. Gör en "Jag-idag"-bok/ett kollage/powerpoint med text och bild/ljud.
Motorik	Gör rörelsestationer, fråga eleverna "vem vill...". Till exempel station med bolllek, eleverna säger "jag, jag vill ha bollen" med tecken/talknapp eller kroppsspråk.
Vardagsaktiviteter	Rösta om vilken musik/bok/film klassen ska titta eller lyssna på. Vem vill...? Räkna hur många som svarar ja på varje alternativ.
Verklighetsuppfattning	Hygien: Vem gillar att bada/duscha? Tvätta händerna - vem gillar varmt/kallt/ljummet?

Fler förslag som inspiration!

Spår

Material: Telefon/kamera

Ord/fraser: jag, jag går, jag åker

Gör så här: Gör spår i sand/snö med rullstol. Prata om “Jag går/åker”. Fota och gör ett bildspel. Art så klart – Nationellt Center för Rett syndrom och närliggande diagnoser.

Min kropp

Material: spegel, högtalare, saker att känna/dofta/smaka

Ord/fraser: jag har, jag kan

Gör så här: Spela en låt om kroppen (exempelvis Fötter, ben och kropp av Märith Bergström Isacsson) Utforska och upplev kroppen. Vad har jag? Till exempel jag har två händer som kan känna (känn på händerna och på något annat), jag har en näsa som kan lukta (känn på näsan och lukta på något), jag har en mun som kan smaka (känn på munnen med händerna och smaka på något eller gör en grimas) och så vidare.

Jag-bildspel

Material: telefon/kamera

Ord/fraser: jag, det är jag, här är jag

Gör så här: Påminn om att ordet jag är i fokus och om olika sätt de kan visa jag (t.ex. ljud, vinka, klappa på bröstet, peka på sig själva, kommunikationshjälpmedel). Gör ett bildspel med foton på eleverna med deras namn. Lägg in inspelat meddelande "Det är jag!" som spelas upp när eleverna klickar.

Gemensamt skrivande

Skriv fylla-i-meningar, till exempel om temat kroppen: Jag har _____.

Eleverna kan välja ord att fylla i meningen med:

- Bilder med exempelvis kroppsdelar
- Exempelvis kroppssida i elevens AKK-system

OBS! Vägledning för detta moment hittar du i den övergripande lärarhandledningen.

Ordbild

j a g

